

Pred Veliko nočjo.

Pomlad je prihajala. Po logih so se oglašali ptiči, drevje je poganjalo prvo zelenje. Prve cvetke so pogledavale tupatam v svet. Solnce je pripekalo gorkeje; po gorah se je tajal sneg, a v dolini že zdavnaj ni bilo več sledu o snegu.

A zgodilo se je nekega dne: nebo se je pooblačilo in debele kaplje so začele padati. Poredkoma v začetku, potem pa vedno gosteje — in naposled je deževalo, kot bi bil lil iz škafa. Potok je naraščal, s hribov so drveli hudourniki . . .

»Bog daj, da bi ne bilo kaj zlega,« so vzdihovali ljudje, ko le ni jenjalo deževati.

Bilo je na večer. Tretji dan je že deževalo, a potem se je ujasnilo nebo, in tistikrat je bila večerna zarja tako lepa, kakor že dolgo ne. Pred malo kočo koncem trga so sedeli trije otroci in mati.

»Mama, ali pridejo oče kmalu iz rudnika?« je vprašala najstarejša deklica.

»Kmalu, Pepca,« je odgovorila mati in gledala na zahajajoče solnce.

Tedaj je prišel po poti rudar. Sključen, bled, umazan; njegov korak je bil okoren in truden.

»Dober večer,« je vzdihnil, ko je prišel do hiše.

»Nocoj vas pa dolgo ni bilo, oče,« so vzkliknili otroci in ga veselo obstopili.

»Pravijo, da je nevarno za ves trg,« je začel rudar počasi, in na licu mu je drhtela skrb. »Če pride voda v rudnik, lahko izpodje utrdbe, in ves trg se lahko pogrezne. Takle pogovor sem čul, ko sem šel mimo Klančeve gostilne, pa sem nekoliko stopil noter. No, pa mislim, da ne bo tako hudo. Saj ne kopljemo pri vrhu — in pa utrjeno je tudi vse tako, da bi moralo priti že kaj posebnega, da bi se porušilo.«

»O, Bog nas varuj vsega zlega,« je vzdihnila žena.

Sedeli so še nekaj časa, potem so odšli v kočo.

»Alo, Francek, Zinka, noter,« je ukazala mati mlajšima, ki sta brodila po blatu.

Večerjali so tiho. Oče je molčal, mati in deca tudi. Tako nekam prestrašeni so bili vsi vsled neprijetne vesti, ki so jo bili čuli.

»Ampak — jaz bom nocoj prav lepo molila,« je povzela končno Zinka, »da se ne bomo pogreznili. Kajne, če človek moli, se mu ne pripeti nič hudega?«

»Seveda! Le lepo moli — vsi bomo molili,« je odvrnila mati.

Po večerji so molili rožni venec. Potem sta šla Francek in Zinka spat, a Pepca je prosila, da je smela še nekaj časa čuti. Ko pa je videla očeta zamišljenega in mater žalostno, se ji je stožilo in zadremala je pri mizi. Mati jo je dvignila rahlo in jo položila na posteljo.

»Ti, Francelj,« se je potem obrnila proti možu, »ali je tu pod nami tudi že kopano?«

»Seveda — in še dalje naprej. Tako me skrbi, da ti ne morem povedati,« je odvrnil mož žalostno.

»Trebalo bo čuti nocoj — za vsak slučaj. Če ne . . . o, ubogi otroci!«

Zopet sta oba molčala. Mož je gledal v petrolejko, žena pa strmela skozi okno — kot bi hotela v temi brati dogodke nocojsnje noči. Tupatam je vzdihnila žalostno, in solze so ji orosile lica. Potem je pa sklenila roki in začela moliti. Pa ni mogla — preveč je bila prestrašena in razburjena.

»Francelj, kar na posteljo leži — bom že jaz čula,« se je obrnila k možu. A on je ni več slišal. Preveč je bil truden, da bi se ubranil spancu. Pustila ga je torej, vstala in šla k postelji. Prekrižala je otroke z blagoslovljeno vodo in poljubila vsakega posebe — kakor bi se za vedno poslavljaljala od njih.

»Oh, srečni ubožčki, ki še ne poznate skrbi in žalosti,« je vzdihnila mati, se zgrudila na kolena in začela goreče moliti, naj jih Bog obvaruje nesreče. Dolgo je molila, a naposled ji je klonila trudna glava. Spanje jo je premagalo. In zazdelo se ji je, da se podira hiša, da padajo vsi: mož, otroci, ona . . . Vse kriči, vse kliče po rešitvi, a ona se ne more ganiti z mesta. Kakor pribita stoji sredi pogrezujoče se sobe in mora zreti, kako se vse križem podira. Še glasu ne more spraviti iz grla.

»Pepa, pojdi počivat,« jo zbudi mož, »jaz sem si že odpočil za silo.«

Žena pogleda preplašeno krog sebe, kakor bi ne vedela prav, ali je bilo vse prejšnje sen, ali sanja zdaj. Ko pa se slednjič zave, vstane in začne praviti možu svoje sanje.

»O, mislim, da ne bo nič hudega,« jo tolaži soprog. »Le pojdi spat, pojdi! Ura bo že kmalu štiri.«

Žena pogleda še enkrat po otrocih in leže. Mož pa sede za mizo in začne čitati, da bi preje minul čas.

Naposled se vendar začne svetlikati na vzhodu. Noč se polagoma umakne jutru . . .

Naslednji dnevi so bili vedri in lepi — kakor obrazi angelov v oltarjih. Voda se je utekla, ljudje so pozabili na strah. Začelo se je iznova življenje v starem redu. Po travnikih so skakali otroci in se veselili prostosti in življenja. Kakor brezskrbni metulji so letali semtertja, trgali prve cvetke, peli, ukali. Solnce se je smehljalo z neba tako prijetno, kot bi se hotelo norčevati iz ljudi, ki so tako nestanovitni, da jih preplasi vsaka najmanjša slutnja nesreče.

Teden dni je že pretéklo po tistem večeru, ko je vzrastla med ljudmi govorica, da se zna trg pogrezniti. Naša družinica je sedela pred kočo. Otroci so peli — vsekrižem so se mešali mladi glasovi. Oče in mati pa sta govorila o različnih potrebah življenja.

»Velika noč bo tu — treba bo napraviti malemu novo obleko. Drugi imajo še čedne,« je rekla mati.

»Se bo že naredilo, da bo vse prav. Samo da smo še živi in zdravi,« je odvrnil oče.

»Mama, kajneda bom jaz dobila dva piruha, pisana in pobarvana,« se je oglasila vmes Zinka.

»I, seveda! Še več, če boš pridna,« ji je odgovorila mati in jo pogladila po mehkem licu.

»Vidiš, Pepca, — dva — in še več — pa si rekla, da ne bom nič dobila,« se je smehljala Zinka v materinem okrilju.

»Vsi boste dobili — samo kregati se ne smete,« je končno odločil oče. In deca je bila potolažena.

Sedeli so še dolgo časa; kajti večer je bil tako lep, da ni bilo lahko iti v sobo. Zvezde so mežikale tako ljubko, se utrinjale — kakor bi se igrale ... Naposled so vendar odšli v hišo in kmalu so spali mirno, brezskrbno ...

Protí polnoči je pa bilo, ko je naenkrat zabobnelo pod zemljo. En sunek, dva ... Zemlja se je stresala kot na peresu. Po trgu je nastalo kričanje. Poloblečeni so bežali ljudje iz hiš, vpili so, jokali in vzdihovali.

»Potres, potres,« se je čulo vsekrižem. Dimniki so padali s streh, stekla v oknih so šklepetala. Sredi trga se je vnelo. Kakor bi dahnil, je vzplapolal ogenj in obžaril nebo. Ljudje so hiteli vkup, da bi gasili. A takrat se je pojavil nov sunek, še močnejši od vseh prejšnjih. Vsi obenem so vzkriknili ljudje, goreča hiša se je zgrmadila in žareče iskre so švigile v zrak, visoko kakor preteče prikazni. Vnela so se še druga poslopja. Nihče že ni več vedel, kje naj pomaga. Kar priteče stara ženica in zakriči:

»Pomagajte, pomagajte — kočarjevi so se pogreznili!«

Komaj te to izgovorila, tako je bila upehana in zasopljena. Ljudje so se spogledali, nekaj jih je brž teklo na kraj trga. A hiše ni bilo več. Samo otlo vpitje se je čulo iz globine.

»Niso še mrtvi — tu je treba hitre pomoči,« so kričali ljudje in začeli kopati.

Tedaj se je oglasil rog požarne brambe. Pretresljivo je donel njegov glas v ta vsesplošni krik in šum.

»Sèm, sèm,« so vpili ljudje. In gasilci so tekli tja in kopalí in hiteli, da jim je pôt curkoma lil z obrazov ...

* * *

Pri prvem sunku se je zbudila kočarica. A menila je, da se ji je samo zdelo. Ko pa se je ponovil drugi, tretji sunek, je skočila s postelje in je poklicala moža.

»Francelj, potres!«

Mož je planil s postelje in hotel prižgati luč. A še preden je prišel do mize, se je začela hiša pogrezati. Kriknil je, pograbil dva otroka in hotel ž njima skozi okno koncem postelje. A bilo je že prepozno. Tramovje je pokalo, kočá se je pogrezala. Ker je bil strop lesen, se je tramovje prelomilo počez in bruna so se zagozdila tako, da niso padla na tla. Prav pri steni, kjer sta stali posteljí, je bilo še toliko prostora, da je človek lahko

čepel. In to je kočarja rešilo, — sicer bi bili vsi mrtvi. Tako pa so ostali otroci in žena nepoškodovani. Le njega je nekoliko udarilo bruno na levo ramo.

Vsi so kričali in trepetali: »Mama, ata, mama«. Jokali so otroci in v temi iskali materine roke. Mati jih je jokaje tolažila, dasi sama ni upala na rešitev. Kočar je kričal iz vsega grla na pomoč v nadi, da ga zgoraj kdo sliši. Po dolgem času, ko je bil že ves hripav, je obmolknil in poslušal. Zazdelo se mu je, da čuje zgoraj nad seboj nekak ropot in hrušč. In začel je vpiti iznova. Sedaj se mu je pa pridružila še žena in otroci. Dolgo so kričali, da so bili že vsi upehani, ko se je začulo tik nad njimi:

»Potrpite, rešitev je tu!«

Nedolgo potem se je zasvetlikalo — prvo bruno je bilo odstranjeno. Za njim drugo, tretje ... Ljudje so prišli v razvaljeno kočo in izvlekli iz nje polomedlelo družino. Ko so se reveži drug za drugim počasi zavedeli, se je kočar jel zahvaljevati.

»Ah, kaj bi — saj to je naša dolžnost, da pomagamo po svojih močeh,« so se branili gasilci in drugi, ki so pomagali kopati.

»Ampak — postaral si se nocoj, Kočar,« je rekel nekdo. »Ves siv si.« Tedaj ga je pogledala tudi žena in otroci. Zinka je opomnila:

»Mama, dajte atu vode, da si umijejo glavo. Pogledjte, da imajo vse bele lasel!«

Kočar se je nehote nasmehnil in dodal pošaljivo in polotožno:

»Eh, nekaj mora biti za spomin; ker take noči človek ne sme pozabiti kot je bila nocojsnja.«

Ko so si nekoliko oddahnili, so šli v trg. Ko je Kočar zagledal celo vrsto vpepeljenih hiš, se je začudil.

»Kaj je tudi gorelo?«

»Joj, pa še kako! Pri Tomcu se je vnelo, potem je šlo pa kar po vrsti ...«

Tisto leto je bila za mnogo družino žalostna Velika noč. Tako žalostni so šli ljudje na Veliko soboto k procesiji — in zvonovi so klenkali kakor pri pogrebu ... Edini Kočarjevi so bili veseli, dasi jim je potres uničil popolnoma vse ... A veselili so se vsaj življenja. In življenje človek šele prav ceni, ko je enkrat prebil veliko — smrtno nevarnost. G n j e v o š.

V radosti ...

Pa vrnilo
so se ptičke
lastovičke
zdrave k nam.

Pa zapeli
spet so drozdi
v mladem gozdi
pesmice.

Pa so srca
vztrepotala,
vzvalovala
v radosti ...

Bogumil Gorenjko.

